

kost door meeuwen en sterns net zo lang te achtervolgen tot deze beesten van narigheid de maag legen. Nog in de lucht wordt dat uitgebraakte voedsel door de jager opgepikt. Visserlui spreken van elsenars als ze het over jagers hebben. Een oud spreekwoord zegt: "Hij voelt zich als een elenaar onder de meeuwen". Waarmee gezegd wil worden dat zo iemand

zich happy voelt.

Van de pakweg 4 soorten jagers die hier voorkomen zien we de Kleine Jager het meest. Bij ons loopje over het strand kan je zo'n Kleine Jager zien aankomen, iets achter de branding. Rustig vliegend met luie vleugelslagen. Totdat het beest een slachtoffer in zicht krijgt en als het ware uit die trage vlucht spat. In een paar seconden wordt dan een ongelofelijke snelheid bereikt.

Vogelnieuws

Ab Steenvoorden

Nijlganzen en Casarca's

De eerste waarneming van een Nijlgans in onze omgeving dateert uit 1977, toen vijf exemplaren werden gezien, overvliegend over het Duinpark en Noordwijk aan Zee. Tegenwoordig komt de vogel vrij algemeen in onze omgeving voor. Vooral in de graslandpolders worden vrijwel dagelijks Nijlganzen gezien. De aantallen nemen ook langzaam maar zeker toe. Ging het in de jaren zeventig, tachtig en de beginjaren negentig steeds maar om enkele tientallen exemplaren, zo werd er op 31 december 1993 een groep van 85 exemplaren gezien in Polder Hoogeweg. Vanaf 31 oktober is er ook een groep van vier Casarca's in Polder Hoogeweg aanwezig. Hoogstwaarschijnlijk gaat het hier om vogels die ontsnapt zijn uit een waterwildcollectie. Het grootste deel van de vogels die in Nederland wordt waargenomen is waarschijnlijk ontsnapt uit collecties. De Casarca is wel een voormalige broedvogel in onze omgeving. In 1969 werd een paartje met jongen waargenomen in de Noordduinen en in 1971 was er een waarschijnlijk broedgeval in de omgeving van het Oosterduinsemeer. Wie de grote groep Nijlganzen en Casarca's in Polder Hoogeweg goed bekijkt, zal tot de ontdekking komen dat er ook een tweetal kruisingen tussen lopen. Dit komt bij eenden en ganzen wel vaker voor, vooral als zij in gevangenschap gehouden worden of als de oorspronkelijke broedgebieden elkaar overlappen. Een kruising Nijlgans x Casarca

De aangevallen stern is dan vrijwel kansloos. Een aantal jaren geleden was een groot aantal Middelste Jagers op het strand aan te treffen. Sommige spoelden dood aan, andere gingen dood op het strand of waren er zo slecht aan toe dat je ze pakken kon. Na een lange periode van stormachtig weer, waarin ze niet aan de kost konden komen, waren ze zo verzwakt dat het strand hun enige redding was. Daar was door de storm tenminste nog wat voedsel op geworpen. Een bijzondere ervaring is de ontmoeting met jagers in het broedgebied. Je moet dan wel naar het hoge noorden, Noorwegen bijvoorbeeld. Langs de Varangerfjord, tegen de grens met Rusland aan, broeden Kleine Jagers in flinke aantallen. Vliegend boven hun broedgebied maken ze klagende geluiden die je nooit meer vergeet. Op een geheel ander deel van de wereld, in Florida, zagen we een de trek van Middelste Jagers. Staande op een pier kwamen groepen van deze vogels laag over zee vanuit het noorden. Op het moment dat ze de pier in zicht kregen, namen ze op en vlogen over onze hoofden verder naar het zuiden. Groepen van twintig tot dertig vogels, achter elkaar door. In een paar uur trokken zo honderden en nog eens honderden vogels over ons heen. Een imponerend gezicht.

Toch hoeven we echt niet naar Noorwegen of Florida voor een bijzondere ervaring. Mijn overbuurman zegt altijd: Er gaat niets in de wereld boven een wandeling op het Noordwijk strand. Even naar de eerste afgang in de noord met het zonnetje in de rug. En als er dan ook nog een jager laag over het water aan komt vliegen...maar dat verhaal heb ik al verteld.

werd ook gezien op 24 december bij het Oosterduinsemeer in Noordwijkerhout.

Zomervogels

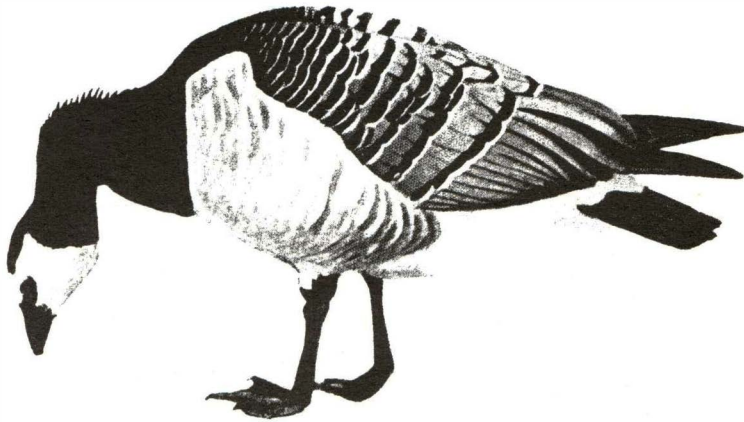
Het afgelopen kwartaal werd een aantal echte zomervogels nog in onze omgeving waargenomen, dit is voor een aantal soorten vrij laat in het seizoen, omdat zij vaak al veel eerder (augustus, september) uit onze omgeving wegtrekken. De laatste Gierzwaluw werd gezien op 11 oktober, vanaf het Kachelduin in de Noordduinen. Een Braamsluiper werd nog gezien op 8 oktober, er zijn pas een tweetal waarnemingen bekend van een Braamsluiper die nog later in oktober werd waargenomen. Een Gekraagde Roodstaart werd gezien in de Elsgeesterpolder op 16 oktober, van deze soort is de laatst bekende waarneming van 17 oktober 1983.

Verder werden er nog waargenomen een Zwartkop op 7 november in de Noordduinen en een Tjiftjaf bij het Oosterduinsemeer op 14 december. Een opvallende waarneming was die van een volop zingende Witte Kwikstaart op een schuurtje in de Elsgeesterpolder op 25 december.

Observatiehut in Nieuw-Leeuwenhorst

Wie wel eens een rondje wandelt door het landgoed Nieuw-Leeuwenhorst, heeft ongetwijfeld wel eens een bezoek gebracht aan de door onze vereniging aan het

Zuidhollands Landschap geschonken observatiehut. Deze hut is te vinden aan de noordkant van de grote vijver, vlakbij de hoofdingang van het landgoed aan de Gooweg. Helaas is de hut vaak slecht te bereiken vanwege de hoge waterstand van de vijver. Dat er af en toe toch nog wel eens wat gezien wordt vanuit deze hut blijkt uit de volgende waarnemingen die vanuit de hut gedaan zijn. Op 9 oktober werden er op de vijver een Wintertaling, drie Smienten, drie Krakeenden en een Aalscholver gezien. Een Tafeleend, twee Wintertalingen en twee Smienten werden gezien op 1 december en op 27 december was er een vrouwtje Nonnetje aanwezig.

Vogels in Polder Hoogeweg

Naast de al eerder genoemde Nijlganzen en Casarca's waren er natuurlijk ook nog andere soorten het afgelopen kwartaal in de polder aanwezig. Vanaf eind oktober begonnen de aantallen en de soorten aardig op te lopen. In oktober werden er maximaal 1500 Goudplevieren geteld, verder waren er aanwezig een Dodaars, drie Wintertalingen, een Smient en een groepje van 9 Watersnippen. In november werden er redelijke aantallen watervogels geteld, deze waren vooral te vinden in de Maandagse Wetering in de zuidwest hoek van de polder. De maximale aantallen die in november geteld werden zijn: 180 Smienten, 20 Wintertalingen, 46 Slobeenden, 10 Krakeenden, 1 Bergeend, 25 Kuifeenden, 1 Tafeleend, 1 mannetje Topperend, 1 Brilduiker, 10 Wulpen, 6 Watersnippen, ongeveer 1500 Goudplevieren en een groep van zo'n 1200 Kieviten.

Tijdens de vorstperiode in november liep het aantal in de polder aanwezige steltlopers hard terug. Gelukkig was de vorst maar van korte duur en waren in december weer leuke aantallen in de polder aanwezig. De soorten en de maximale aantallen die in december werden waargenomen zijn: 125 Smienten, 42 Wintertalingen, 10 Krakeenden, 1 Bergeend, 1 Tafeleend, ongeveer 2400 Goudplevieren, 34 Kempaantjes, 1 Tureluur, 11 Wulpen, 3 Bonte Strandlopers en een groep van 14 Aalscholvers, rustend op de oever van de Maandagse Wetering. Een tweetal Buizerden en Sperwers waren vrijwel het hele kwartaal in de polder aanwezig.

Aankomstdata zomergasten in 1994

Ook in 1994 hoop ik weer een overzicht te kunnen publiceren van een aantal zomergasten in onze omgeving. Ook nu weer vindt u achterin deze Strandloper een waarnemingenlijst met daarop de zomergasten die in het jaarlijkse overzicht behandeld worden. Helaas was de respons welke ik vorig jaar kreeg op de oproep om de lijst in te vullen en naar mij terug te sturen erg klein. Vandaar nogmaals deze oproep. Schroom niet en vul de lijst in!! Ook als u maar één of enkele vogels van de lijst gezien heeft.

Ganzen in de regio

Nederland is, zoals misschien wel bij de meesten bekend is, een belangrijk land voor overwinterende ganzen. De meeste ganzen zijn te vinden rond de Zeeuwse delta, in de Flevopolders en in Friesland. Zodra de vorst bij ons invalt, krijgen we de zogenoemde vorstvluchten van o.a. ganzen en eenden te zien. De vogels vluchten dan voor het slechte weer uit in zuidelijke richting. Vooral de ganzen die zich op het moment in Noord-Nederland ophouden worden dan vaak gedwongen zuidelijker te gaan. Tijdens zo'n vorstperiode worden dan ook vaak grote groepen ganzen in onze omgeving waargenomen. Zo ook tijdens de vorstperiode afgelopen november. Er werden toen in totaal 9 Rietganzen, 64 Grauwe Ganzen, 99 Brandganzen en 166 Kolganzen in onze omgeving waargenomen, waaronder verschillende groepjes foeragerend in de polders.

Late Fitis in de Noordduinen

Een echte Fitis werd op 20 november waargenomen in de Noordduinen, iets ten zuiden van de Duindamslag door Willem-Jan Hooymans. Dit is een extreem late waarneming van een Fitis. De tot nu toe laatste waarneming die bij ons bekend is, dateert uit 1989, en wel op 18 oktober toen twee exemplaren werden gezien in de zeereep van de Coepelduynen.

Dat deze waarneming van een Fitis in november een echte bijzonderheid is, blijkt ook uit de gegevens die te vinden zijn in de Atlas van de Nederlandse Vogels van SOVON. Hierin wordt vermeld dat er van de Fitis slechts enkele betrouwbare waarnemingen uit november bekend zijn in Nederland.

De massale trek van Fittissen vanuit Nederland naar het zuiden vindt plaats in augustus. In september en oktober trekken de late vogels uit ons land weg. Dit zijn veelal vogels die in Scandinavië gebroed hebben.

Steltlopers op Strand tussen Zandvoort en Noordwijk

Een strandtelling in november, tijdens de vorstperiode leverde een aardig aantal foeragerende steltlopers op. De telling vond plaats op het strand tussen Zandvoort paal 67 en Noordwijk paal 82. Er is gelopen van Zandvoort naar Noordwijk, in de ochtenduren. De toenemende drukte later op de ochtend in de omgeving van de Langevelderslag en Noordwijk zal ongetwijfeld invloed hebben gehad op de op het strand aanwezige vogels, vermoedelijk zijn veel vogels in die omgeving verstoord.

Op het stuk strand van Zandvoort paal 67 tot aan Langevelderslag paal 75 werden geteld: 362 Drieteenstrandlopers, 21 Bonte Strandlopers, 1 Kanoetstrandloper, 2 Steenlopers, 16 Scholekster, 4 Watersnippen en een Goudplevier. Op het strand tussen Langevelderslag paal 75 en de Duindamslag paal

78, werd al beduidend minder gezien, 55 Drieteenstrandlopers, 4 Bonte Strandlopers, een Zilverplevier en een Rosse Grutto in vol zomerkleed. Op het gedeelte van de Duindamseslag paal 78 tot aan Noordwijk paal 82 werden alleen maar 5 Drieteenstrandlopers en een Scholekster geteld.

Uit bovenstaande gegevens kan wel worden afgeleid dat de strandrecreatie, wandelaar, paarden, auto's, mensen met honden enz. een gigantische invloed hebben op het wel of niet aanwezig zijn van foeragerende vogels op het strand. Misschien moeten we in de toekomst eens gedeelten van het strand tot natuurreservaat gaan uitroepen!!

Oosterduinsemeer

Ook het afgelopen kwartaal waren er weer een aantal vogeltellers actief rond het Oosterduinsemeer. Er is dan ook een redelijk aantal waarnemingen binnen gekomen vanuit dat gebied. Vooral tijdens de vorstperiode in november zijn er hoge aantallen en leuke soorten gezien. Veel watervogels die normaliter in kleine slootjes en vaarten te vinden zijn worden vaak door de vorst gedwongen om groter en open water op te zoeken. Doordat het Oosterduinsemeer vrij groot is, en erg op de wind ligt, blijft het vaak tijdens een vorstperiode geheel of gedeeltelijk open water. Ik zal me beperken tot de belangrijkste soorten die er gezien zijn, en de maximale aantallen waarin ze aanwezig waren op of rond de plas. Natuurlijk werden er aardig wat

eendensorten gezien, 42 Krakeenden, 14 Smienten, 11 Slobeenden, 3 Wintertalingen, 2 Grote Zaagbekken, 2 Middelste Zaagbekken, 10 Kuifeenden, 20 Tafeleenden en 6 Brilduikers. Naast de vele eendensorten waren er 5 Kleine Zwanen en een kruising van een Casarca en Nijlgans waargenomen. Aalscholvers zijn vrijwel dagelijks op het meer te vinden, vooral op de palen in de Noordwesthoek. Afgelopen kwartaal werden er maximaal 12 geteld. Op de oevers rond het meer worden, als het rustig is, nog weleens steltlopers gezien, zoals een Witgatje, een Wulp, een Tureluur en een Watersnip. De oostoever van het meer bestaat voor een groot deel uit rietranden. Hier werden twee Waterrallen en een Roerdomp gezien. Verder was er op het meer naast de vele Futen ook nog een Dodaars aanwezig.

De waarnemers van het afgelopen kwartaal waren:

AC=Arie Cramer
 JvD= Jelle van Dijk
 JGB= Jan Glasbergen
 WJH=Willem-Jan Hooymans
 BI=Berend Ike
 LI=Lenie Ike
 JJ= Jan Jacobs
 KK=Klaas Koning
 AS=Ab Steenvoorden
 LS=Lia Steenvoorden
 RZ=Ricard Zonneveld

Veldwaarnemingen van de maanden oktober november en december

Roodkeelduiker	1	24-10	in branding thv Asridboulevard	AS
	3	in zee	thv Astridboulevard	AS
Parelduiker	1	20-11	in zee thv de Driehoek	JJ
Ijsduiker	1	24-11	over branding naar zuid	AS
Dodaars	1	okt/dec	Maandagse Wetering	JGB/AS
	1	2-11	Fagelsloot Zwetterpolder	AS
	1	9-11	Oosterduinsemeer	KK
	1	13-11	Schie Noordwijk-Binnen	RZ
	1	nov	Oegstgeesterkanaal Rijsburg	JGB
Noordse Stormvogel	1	11-12	over zee zuid	JJ
Roerdomp	1	28-11	Oosterduinsemeer	JJ
	1	1-12	Oosterduinsemeer	AS
Purperreiger	1	2-10	overvliegend Noordduinen	JvD
Ooievaar	7	7-10	over Noordwijk naar zuid	BI
Kleine Zwaan	2	15-10	overvliegend Rijsburg	JGB
	3	17-11	uit zee over Noordduinen	JvD
	5	24-12	Oosterduinsemeer	JvD
Rietgans	9	28-11	foeragerend Elsgeesterpolder	AS
	6	18-12	foeragerend Polder Hoogeweg	AS
Brandgans	99	nov	overvliegend omgeving Noordwijk	AS/JvD
Pijlstaart	24	24-10	over Duinpark Noordwijk	JvD
	80	11-12	over zee div. groepen naar zuid	WJH
Toppereend	75	24-10	over zee noord	AS/RZ
	1	13-11	mannetje in Maandagse Wetering	JGB
	5	nov/dec	Uitwating Katwijk	AS/WJH
Ijseend	1	24-10	in zee voor surfclub	RZ/AS
Brilduiker	1	29-10	AWD Limburg Stirumkanaal	KK
	1	2-11	tot 8-11 man Fagelsloot Zwetterpolder	AS
	1	20-11	Oosterduinsemeer	AS
	1	24-11	in zee thv Langevelderslag	AS
	1	28-11	Maandagse Wetering	AS